

Arapçada Soru Sorma Sanatı

Ünite 17: İstifham Edatları (أَدَوَاتُ الْإِسْتِفْهَامِ) Adım Adım Kılavuz

Her Şey Bir Soruyla Başlar

İletişim, bilgi edinme ve anlama yolculuğu soru sormakla başlar. Arapçada bu yolculuğun anahtarları 'İstifham Edatları'dır. Bu sunumda, soru sorma **“alet çantanızı”** en etkili araçlarla donatacağız. Her bir aracı tanıyacak, ne işe yaradığını ve nasıl kullanıldığını adım adım öğreneceksiniz.

Soruların DNA'sı

Arapçada sorular temelde ikiye ayrılır:

1. Onay Soruları (Evet/Hayır)

Cevabı 'evet' (نَعَمْ) veya 'hayır' (لَا) olan sorulardır.

Araçlar:

هَلْ / أ

2. Bilgi Soruları (5N1K)

Ne, nerede, ne zaman gibi spesifik bilgi isteyen sorulardır.

Araçlar:

مَنْ، مَا، أَيْنَ، مَتَى...

Alet I: Onay Anahtarları (هَلْ / أ)

Kullanım Alanı

Bir durumun doğruluğunu teyit etmek için kullanılır. Anlamları aynıdır: '-mı, -mi?'

Kural

Cümlelerin başına getirilirler ve cümlelerin yapısını değiştirmezler.

Örnekler

هَلْ هَذَا كِتَابٌ؟

(Bu bir kitap mı?)

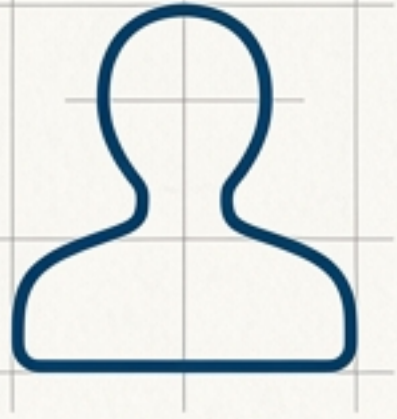
-> نَعَمْ، هَذَا كِتَابٌ. (Evet, bu bir kitaptır.)

أَذْهَبْتُ إِلَى السُّوقِ؟

(Çarşıya gittin mi?)

-> لَا، مَا ذْهَبْتُ. (Hayır, gitmedim.)

Alet 2: Kişi ve Nesne Sorgulayıcıları (مَا / مَنْ)

مَنْ (men)

Akıl sahibi varlıkları, yani 'insanları' sormak için kullanılır.

Anlamı: Kim?

Örnek: مَنْ فَتَحَ الْبَابَ؟ (Kapıyı kim açtı?)

مَا (mā)

Akıl sahibi olmayan varlıkları, yani 'nesneleri ve kavramları' sormak için kullanılır. **Anlamı: Ne?**

Örnek: مَا هَذَا؟ (Bu ne?)

Usta Notu: مَا (mā) ile مَاذَا (māḏā) Arasındaki Fark

Her ikisi de 'Ne?' anlamına gelse de, kullanımlarında ince bir fark vardır:

- **مَا (mā)**: Genellikle kendisinden sonra bir **isim** gelir. Bir şeyin kimliğini (ne olduğunu) sorar.

Örnek: مَا (mā) **إِسْمُكَ** (Adın ne?)

- **مَاذَا (māḏā)**: Genellikle kendisinden sonra bir **fiil** gelir. Yapılan bir eylemi (ne yapıldığını) sorar.

Örnek: مَاذَا (māḏā) **تَفْعَلُ** taf'alu' (Ne yapıyorsun?)

Alet 3: Zaman ve Mekan Belirleyicileri (مَتَى / أَيَّنَ)

مَتَى (metā)

Bir eylemin "zamanını" sormak için kullanılır. **Anlamı: Ne zaman?**

Örnek:

مَتَى وَصَلَتِ الطَّائِرَةُ؟ (Uçak ne zaman vardı?)

أَيَّنَ (eyne)

Bir şeyin veya birinin "yerini, mekanını" sormak için kullanılır. **Anlamı: Nerede?**

Örnek:

أَيَّنَ تَسْكُنُ؟ (Nerede oturuyorsun?)

Alet 4: Durum ve Sebep Araştırmacıları (كَيْفَ / لِمَاذَا)

كَيْفَ (keyfe)

Bir şeyin “durumunu, halini veya yapılma şeklini” sormak için kullanılır.

Anlamı: Nasıl?

Örnek:

كَيْفَ خَالُكَ؟ (Nasılsın?)

لِمَاذَا (limāzā)

Bir eylemin “sebebini” sormak için kullanılır. **Anlamı: Neden? Niçin?**

Örnek:

لِمَاذَا تَأَخَّرْتَ؟ (Neden geç kaldın?)

Alet 5: Miktar ve Seçim Araçları (كَمْ / أَيُّ)

كَمْ (kem)

Bir şeyin 'sayısını, miktarını' sormak için kullanılır. **Anlamı: Kaç?**

Örnek: كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ؟ (Kaç kitabın var?)

أَيُّ (eyy)

Bir grup içinden 'seçim yapmayı veya belirtmeyi' istemek için kullanılır. **Anlamı: Hangi?**

Örnek: أَيُّ لَوْنٍ تُفَضِّلُ؟ (Hangi rengi tercih edersin?)

Usta Notu: Alet Çantasının İsviçre Çakısı (أَيّ)

أَيّ (eyy) diğer edatlardan farklıdır:

1. **İrab Alır:** Cümledeki konumuna göre harekesi (merfu, mansub, mecrur) değişebilir.
2. **Daima Muzaf'tır:** Kendisinden sonra gelen kelime daima **muzafun ileyh** (tamlanan) olur ve mecrur (kesralı) okunur.

Örnekler:

1. Merfu (Özne): أَيُّ طَالِبٍ جَاءَ؟ (Hangi öğrenci geldi?)
2. Mansub (Nesne): أَيُّ كِتَابٍ قَرَأْتَ؟ (Hangi kitabı okudun?)
3. Mecrur (Harfi Cerden Sonra): فِي أَيِّ يَوْمٍ سَافَرْتَ؟ (Hangi günde yolculuk yaptın?)

Özet: Soru Alet Çantanız

Hızlı Başvuru Kartı

Edat	İkon	Anlamı	Kullanım Alanı
هَلْ / أ	✓/✗	-mı, -mi?	Evet/Hayır onayı
مَنْ	👤	Kim?	Akıl sahibi varlıklar (insan)
مَا / مَاذَا	📦	Ne?	Akıl sahibi olmayan varlıklar (nesne, eylem)
مَتَى	🕒	Ne zaman?	Zaman
أَيْنَ	📍	Nerede?	Mekan
كَيْفَ	🌊	Nasıl?	Durum, hal, yöntem
لِمَاذَا	💡	Neden?	Sebep
كَمْ	🧮	Kaç?	Miktar, sayı
أَيَّ	👉	Hangi?	Seçim, belirtme

Pratik: Edatlar İş Başında

Örnek Diyalog

Ahmet: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، **كَيْفَ** يَا عَلِيُّ؟
(Selamun aleyküm, nasılsın Ali?)

Ahmet: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، **كَيْفَ** حَالُكَ يَا عَلِيُّ؟
(Selamun aleyküm, nasılsan Ali?)

Ali: وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ، بِخَيْرٍ. وَ **أَيْنَ** كُنْتَ أَمْسٍ؟
(Aleykümselam, iyiyim. Dün neredeydin?)

Ahmet: قَرَأْتُ كِتَابًا عَنِ التَّارِيخِ.
(Tarih hakkında bir kitap okudum.)

Ahmet: كُنْتُ فِي الْمَكْتَبَةِ.
(Kütüphanedeydim.)

Ali: **مَنْ** مُؤَلِّفُهُ؟
(Yazarı kim?)

Ali: **حَقًّا؟** **مَاذَا** قَرَأْتَ؟
(Gerçekten mi? Ne okudun?)

Ahmet: مُؤَلِّفُهُ ابْنُ خَلْدُونِ.
(Yazarı İbn Haldun.)

Ustalığa Giden Yol: Ana Fikirler

- **Temelleri Ayırt Edin:** Sorunuz bir onay mı (هَلْ/أَ) yoksa bilgi mi (diğerleri) istiyor?

- **Doğru Aracı Seçin:** Ne sorduğunuza odaklanın: Kişi (مَنْ), nesne (مَا), yer (أَيْنَ), zaman (مَتَى)?

- **Nüanslara Dikkat Edin:** مَاذَا'nın fiillerle, أَيِّ'in ise muzaf olarak kullanıldığını unutmayın.

- **Pratik Mükemmelleştirir:** En iyi öğrenme yolu, bu araçları aktif olarak kullanmaktır.

Şimdi Sıra Sizde: Alet Çantanızı Kullanma Zamanı

Aşağıdaki cevaplara uygun sorular oluşturarak öğrendiklerinizi pekiştirin:

1. **Cevap:** **إِسْمِي أَحْمَدُ**. (Benim adım Ahmet.)

Soru: ?

2. **Cevap:** **أَسْكُنُ فِي إِسْطَنْبُولَ**. (İstanbul'da oturuyorum.)

Soru: ?

3. **Cevap:** **عِنْدِي ثَلَاثَةُ كُتُبٍ**. (Üç kitabım var.)

Soru: ?

Soru sorma sanatında ustalaşmanın ilk adımı, denemektir. Bol pratikle, bu araçlar dilinizin doğal bir parçası haline gelecektir.

Teşekkür Ederiz

Bir sonraki ünite de görüşmek üzere.